

‘Melkveehouderij kan veel scherper voeren’

In de melkveehouderij kan veel scherper worden gevoerd dan nu gebeurt. En er móet ook scherper worden gevoerd om te kunnen voldoen aan de toekomstige mestwetgeving. Drie adviseurs en één melkveehouder praten met elkaar over hun ervaringen met ‘scherp voeren’ binnen het project Koeien & Kansen.

Geesje Rotgers

Het allerbelangrijkste wat ik geleerd heb van Koeien & Kansen? Daar hoeft veehouder Jos de Kleijne niet over na te denken: “Ik heb overzicht gekregen over het totale bedrijf, van krachtvoer tot bemesting. Alles is gemeten.” Met name het delen van de ervaringen met andere projectdeelnemers heeft hem veel nieuwe inzichten opgeleverd. Maar ook het bestuderen van de onderzoeksrapporten die binnen het project tot stand kwamen, brachten kennis. De Kleijne zegt de ‘mestproblemen’ altijd om te willen zetten in financieel gewin. Dat lukt tot nu toe goed. Adviseur Jacob Pustjens bevestigt dat milieu en opbrengsten goed kunnen samengaan: “Als je goed op de mineralen let, kun je met de economie op het bedrijf scoren.”

Motivatie veehouders nog te laag

K&K-veehouder De Kleijne beseft dat hij tot de voorlopers behoort op het gebied van mineralenmanagement. En de interesse voor het onderwerp neemt bij collega-veehouders maar langzaam toe. “Melkveehouders en akkerbouwers zijn doorgaans behoudend. Veranderingen gaan hier langzaam.” Verder laten veehouders hun beslissingen te veel afhangen van ‘de buurman’ en hun voerforlichter. “Je moet als boer af van het kuddegedrag en je focussen op je eigen bedrijf. Ieder bedrijf is immers anders”, aldus de veehouder. De kennis van de voerforlichter op mineralengebied blijkt in de praktijk nogal eens te beperkt. Voyerforlichters hanteren de standaardvoedingsnormen en realiseren zich te weinig dat er veel scherper gevoerd kan worden. Dat heeft K&K inmiddels wel aangetoond. Volgens adviseur Ard van Leijzen moeten voyerforlichters en veehouders vooral ‘geloof’ hebben in extreme cijfers. “Kijk eens wat mogelijk is op de K&K-bedrijven. Dat is veel meer dan de gemiddelde veehouder en adviseur denken.”

Scherper voeren

Volgens adviseur Jan van Middelaar denken voyerforlichters te snel dat de ondergrens in

bijvoorbeeld de aminozuurvoorziening is bereikt en dat er extra eiwit bij moet. “Waar die ondergrens precies ligt, dat weten wij nog niet. Durf daarnaar te zoeken.” Van Leijzen: “Ook binnen K&K dachten we aanvankelijk bij een ureumgetal van 25 dat het niet gekker moest worden. Maar nu weten we dat er niks mis is met een ureumgetal van 18 of 17. Het voerspoor is nog lang niet uitontwikkeld.” Van Leijzen constateert dat er op veel melkveebedrijven te royaal met krachtvoer wordt omgesprongen. “Sommige bedrijven verstrekken de koeien wel 10 eenheden

krachtvoer/100 kg melk te veel.” Het is vooral de discipline in het afstellen van de krachtvoerauto-maat na iedere melkcontrole, denkt De Kleijne. “Daar betrap ik mezelf ook op.” Van Middelaar herkent dat. “Na iedere melkcontrole geef ik een individueel krachtvoeradvies. Melkveehouders schrikken dan vaak hoeveel zij de giften moeten afbouwen. Het is inderdaad een kwestie van discipline.” Bij weinig krachtvoer hoort uiteraard wel kwalitatief goed ruwvoer dat smakelijk is en bovendien voldoende structuur bevat. De aanstaande mestwetgeving vraagt fosfaat-armere rantsoenen. En met die fosfaat mag het best wat minder, vinden de deelnemers aan het gesprek. Van Middelaar: “Het gros van de rant-

soenen zit op 110 tot 125 procent van de P-norm. Dit komt vooral door de hoge gehalten in het ruwvoer. Een P-arme krachtvoer eraast is dan de oplossing. Maar dergelijke krachtvoerders worden vrijwel niet geleverd: er is geen vraag naar omdat ze iets meer kosten. P-arme grondstoffen zoals lupine zijn namelijk duurder dan het P-rijke raapschroot. Het is niet bekend hoeveel de rantsoenen terug kunnen in P. “Ver”, denkt Van Middelaar. “Maar het wordt wel lastig om de hoeveelheid P in het ruwvoer te sturen. Die is onder meer afhankelijk van de weersomstandigheden in het groeiseizoen van het gewas en van de bemesting en bemestingshistorie. Hier ligt nog een belangrijke onderzoeksvraag.”

GELOOF IN EXTREME CIJFERS

Vlnr.: Jos de Kleijne, Jan van Middelaar, Jacob Pustjens, Ard van Leijzen.

Foto: Geesje Rotgers

Deelnemers ronde-tafeloverleg

Bedrijfsadviseurs bij project Koeien & Kansen (K&K)

Jacob Pustjens (Arvalis Advies)

Jan van Middelaar (Middelaar Rundvee Advies)

Ard van Leijzen (DLV Rundvee Advies)

Melkveehouders en deelnemers Koeien & Kansen (K&K)

Jos en Margret de Kleijne (melkveehouders in Landhorst. Bedrijfsopzet: 85 melkkoeien, 60 stuks jongvee, melkquotum 750.000 kg, 42 hectare grasland, 6 hectare maïs)

Bemesting afstellen op voerantsoen

Pustjens vindt dat er op veebedrijven vaak te luxe wordt bemest. Veehouders zouden vooraf goed moeten weten wat voor ruwvoer zij in de kuil willen en daar de bemesting op aanpassen. Een bemestingsplan heeft veel meer waarde dan alleen maar voor de wetgeving. Maar welke veehouder en adviseur maken een voerplan? Bijna niemand. “Veel veehouders staan er niet eens bij stil welke kwaliteit ruwvoer zij willen voeren. En hoe zij hierop met bemesting kunnen sturen.” Veehouder De Kleijne herkent dit. “Veehouders wachten tot het gras een bepaalde lengte heeft, dienen dan mest toe, het gras maakt een groei-spruit, er wordt bij droog weer gemaaid en de stikstof blijkt niet optimaal omgezet met een hoog ureumgehalte als gevolg.”

Ook het kiezen van de maaidatum is voor verbetering vatbaar, vindt Van Middelaar. “Er komt te vaak minder smakelijk gras in de kuil omdat het gras te weinig zon heeft gehad. De kuil wordt dan niet gevreten. Heb het lef om enkele dagen te wachten tot er wel zon komt. De kwaliteit is dan heel veel beter.”

De BEX

De Bedrijfsspecifieke Excretie (BEX) is ontwikkeld vanuit het K&K-project. Het is een van de beleidsinstrumenten die is overgenomen in de nationale regelgeving. De overheid geeft melkveehouders met deze rekenwijzer de mogelijkheid om af te wijken van de forfaitaire excretie. Volgens Van Middelaar wordt de BEX in de praktijk nog niet optimaal ingezet. “Meer bedrijven zouden daar voordeel bij kunnen hebben.” Menig veehouder denkt bij de BEX aan nog

meer papieren rompslomp en een extra controle. Zij zien er om die redenen vanaf.” Pustjens schat dat de BEX voor 60 procent van de melkveebedrijven interessant is. Met de BEX is de N-productie doorgaans met 10 tot 15 procent te reduceren ten opzichte van de forfaitaire normen. Ongeveer 20 procent van de bedrijven zou hiermee mest kunnen aanvoeren. Een bedrag van enkele duizenden euro's is dan al gauw verdiend. Jammer dat veehouders er soms vanaf zien, vindt ook Van Leijsen. “Ook al levert de BEX je geen financieel voordeel op, het blijft wel een handig instrument om gedurende het jaar zicht te hebben op de mineralenstromen op je bedrijf en zo tijdig te kunnen bijsturen.” Op te veel bedrijven wordt er geen begroting gemaakt en is er geen evaluatie. Er wordt dus ook niet gedurende het seizoen bijgestuurd. Het blijft dan ook een verrassing totdat aan het einde van het jaar de optelsom voor de mestwet wordt gemaakt. Tijdig inspelen op de bedrijfsspecifieke mineralenoverschotten en de behoefte van de mestmarkt is altijd rendabel.

Meer aandacht voor fosfaat

Volgens Van Leijsen realiseren veehouders zich nauwelijks welke dreiging hen boven het hoofd hangt. En dat P in de nabije toekomst een probleem wordt voor menig bedrijf. “In het Minas-tijdperk wist iedereen precies hoeveel mineralen waarin zaten. Minas focuste naast N ook op P. “Nu is er te weinig focus op fosfaat”, vindt ook Pustjens. De BEX levert nu dan wel voordeel op voor stikstof, maar voor fosfaat kan het straks heel anders uitpakken.

Grote behoefte aan automatisering

Veehouder De Kleijne zou graag zien dat overheid en adviseurs integraler kijken naar het bedrijf. Zowel de overheid als de adviseurs plaatsen de informatie te veel in hokjes: mest wordt apart gezien van ammoniak, en diergezondheid is weer ‘een andere afdeling’. De veehouder moet dan maar zien dat hij alle regelgeving en informatie tot een werkbaar bedrijfsvoering smeedt. Jos en Margret de Kleijne zijn van mening dat bedrijfsopvolgers tegenwoordig een gedegen opleiding gevolgd moeten hebben om alle nieuwe regels en kennis toe te kunnen passen op hun bedrijf. En om alle administratieve zaken die bij de verschillende regelingen komen kijken, goed op orde te houden.

“Ik zou alle bedrijfsinformatie graag geautomatiseerd aangeleverd willen krijgen in één programma, waar ik weinig omkijken naar heb.” Veehouder Jos de Kleijne duidt op de ruwvoeranalyses, grondbemonstering, mestbemonstering, mineralenaanvoer via krachtvoer, melkcontrolegegevens. Mengvoerbedrijven, CR Delta, Koeien & Kansen, de melkverwerkers en Bgg moeten hun gegevens automatisch aanleveren in een handig managementprogramma voor veehouders.

Dit programma moet dan meteen alle wettelijk verplichte informatie opleveren. “Met zoveel regelgeving en administratieve verplichtingen is het voor veehouders anders niet meer te doen.” Helaas bestaat een dergelijk programma nog niet. De deelnemers aan dit gesprek zouden graag zien dat het Productschap Zuivel hiertoe het voortouw neemt.

Foto: Geesje Rotgers

